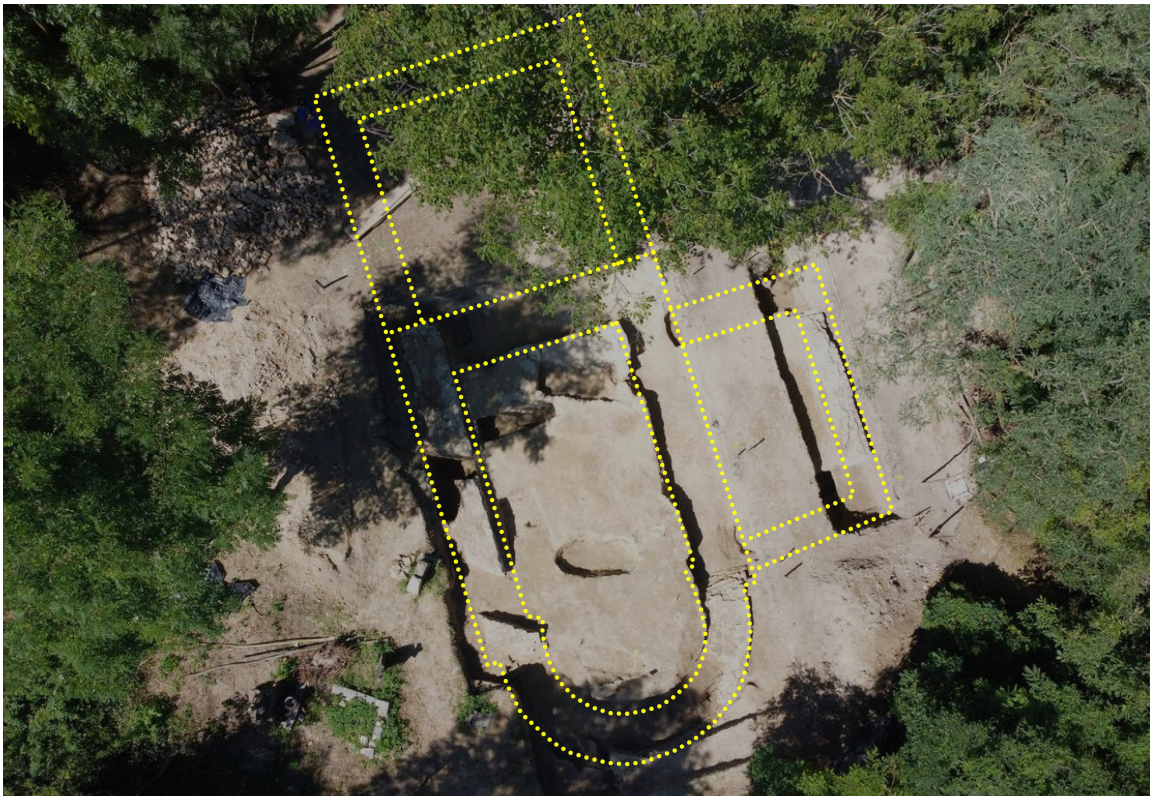

Javaslat a
„Kisszékely középkori temploma”
települési/tájegységi/ágazati
értéktárba történő felvételéhez

Készítette:
Csepregi Ferenc
Kisszékelyi Kulturális Egyesület

.....
Kisszékely, 2020. augusztus 26.

(P. H.)

I. A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve:

Kisszékelyi Kulturális Egyesület, 7082 Kisszékely, Szabadság u. 409.

2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:

Név: Csepregi Ferenc

Levelezési cím: 7090 Tamási Mező u. 13

Telefonszám: 30 9474-688

E-mail cím: info@csepregi.hu

II. A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése: **Kisszékely középkori temploma**

2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása:

☐ agrár- és élelmiszergazdaság	☐ egészség és életmód	☐ épített környezet
☐ ipari és műszaki megoldások	☒ <u>kulturális örökség</u>	☐ sport
☐ természeti környezet	☐ turizmus	

a szakterületi besorolás indokolása:

Kisszékely középkori temploma a falu kulturális örökségének egyik legfontosabb eleme.

3. A nemzeti érték a magyarországi együtt élő népekhez, az államalkotó tényezőként elismert nemzetiségekhez kapcsolódó érték:

- igen
amely nemzetiség:

X nem

4. A nemzeti érték fellelhetőségének helye:

Kisszékely település belterülete

5. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik:

- X települési tájegységi ágazati

amely értéktár neve: Kisszékelyi Települési Értéktár

6. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása, a megjelölt szakterületi kategória indokolása (amennyiben nemzetiséghez kapcsolódó érték, a nemzetiségi vonatkozások, a nemzetiséghez való kötődés bemutatása):

Kisszékely faluközpontjától déli irányban, a Kisszékelyi-árok déli oldalán található a ma is használatban lévő községi temető. A temető feletti domb tetején ismeretlen korú erődítés, sáncok és árkok nyomai vehetők ki. A temető és a középkori faluhely közötti, beerdősült domboldalon sikerült beazonosítani a középkori templom helyét.

A középkori falu Székely vagy Parasztszékely néven tűnik fel a forrásokban, utóbbi névváltozat előtagja egykori birtokosára utal. A település első említése egy 1281-ben kelt határjáró levélben történt, itt Fehér Gáspár birtokában tünteti fel. Majd egy 1324-ben kelt oklevélben, a simontornyai várhoz tartozó települések között sorolják fel. A török kori adóösszeírások alapján a település – sok más környékbeli faluhoz képest – nem néptelenedett el rögtön a török kor elején, a tizenöt éves háború kezdetéig az átlagosnál nagyobb, 150–200 fős lakosságsszámmal számolhatunk. A templom először a pápai tizedjegyzékben szerepel, majd a 16. század közepén a török összeírásokban kétszer is említik Balázs nevű papját.

Egy 1722-es feljegyzésből már többet megtudunk a templomról. Ebből kiderül, hogy a templomot teljesen téglából emelték, a török időkben újra fedték tölgyfaszindellyel, ami azóta elrohadt már. A templom kápolna formára épült, Szent György tiszteletére szentelték fel, szentélyének evangéliumi oldala az alapokig elpusztult, mennyezete a szentélyig megvan, a szentély felett azonban nincs meg, a karzat rusztikus.

A Historia Domus feljegyzése szerint a romos templomot 1741-ben kijavították és megnagyobbították, majd 1770-ben és 1778-ban újabb javításokat végeztek rajta. 1823-ban az akkori kegyúr, Styrum-Limburg II. Károly végrendeleti adományából új templom épült a mai fő utca (Szabadság utca) északi oldalán. A középkori eredetű templomot legkorábban ekkor bonthatták le, és hordták el más épületekhez építőanyagát. A legvalószínűbb, hogy ebből épült fel a régi plébánia.

7. Indokolás az értéktárba történő felvétel mellett:

Kisszékely azon kevés tolna megyei település egyike, amely bizonyíthatóan a török időkben is megvédte és megtartotta lakosságát. Őrizte hagyományait és megtartva árpád kori templomát, az andocsi jezsuiták segítségével hitéleti tevékenységet folytatott.

Kisszékely egy ma már csak 300 lelkes település a Tolnai-hegyháton, azonban ez a kis közösség lelkesen ápolja a falu múltját, hagyományait. Így karolta fel a Kisszékelyi Kulturális Egyesület a falu rég elfeledett templomának ügyét, és támogatta mindenben a feltárás menetét. A templom régészeti feltárása az elmúlt két évben megtörtént. A feltárási munkák egy múzeum és egy civil szervezet együttműködésének jó példáját bizonyítják, melynek során a település történetének egy fontos részlete került napvilágra.

8. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források):

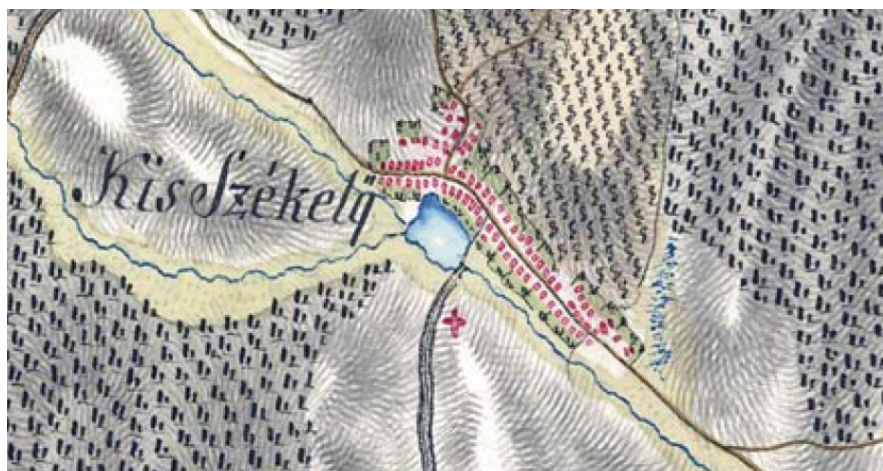
- K. Németh András – Varga Máté: Kisszékely középkori temploma. – Várak, kastélyok, templomok évkönyv 2019, 34–37.
- Múlt-kor történelmi magazin (2019. augusztus 7.): Árpád-kori templom maradványait tárták fel Kisszékelyben
<https://mult-kor.hu/arpad-kori-templom-maradvanyait-tartak-fel-kisszekelyben-20190807>
- Kossuth Rádió Jó napot, Magyarország c. műsorában az ásatásról
https://www.mediaklikk.hu/radio-lejatszo-kossuth/?date=2019-08-12_16-00-00&enddate=2019-08-12_17-30-00&ch=mr1
- Magyar Hírlap: Árpád-kori templom a felszín alatt
<https://www.magyarhirlap.hu/kultura/20190814-arpad-kori-templom-a-felszin-alatt>
- TEOL: Egy hétszáz éves középkori templom romjait tárták fel
https://www.teol.hu/kozelet/helyi-kozelet/egy-hetszaz-eves-kozepkori-templom-romjait-tartak-fel-1785069/?fbclid=IwAR2ssviXz6xazKXoIc4f6RQsbc-ykYdC0ILP2oJjYaywlhAirWs6sg_DXJg

9. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe:

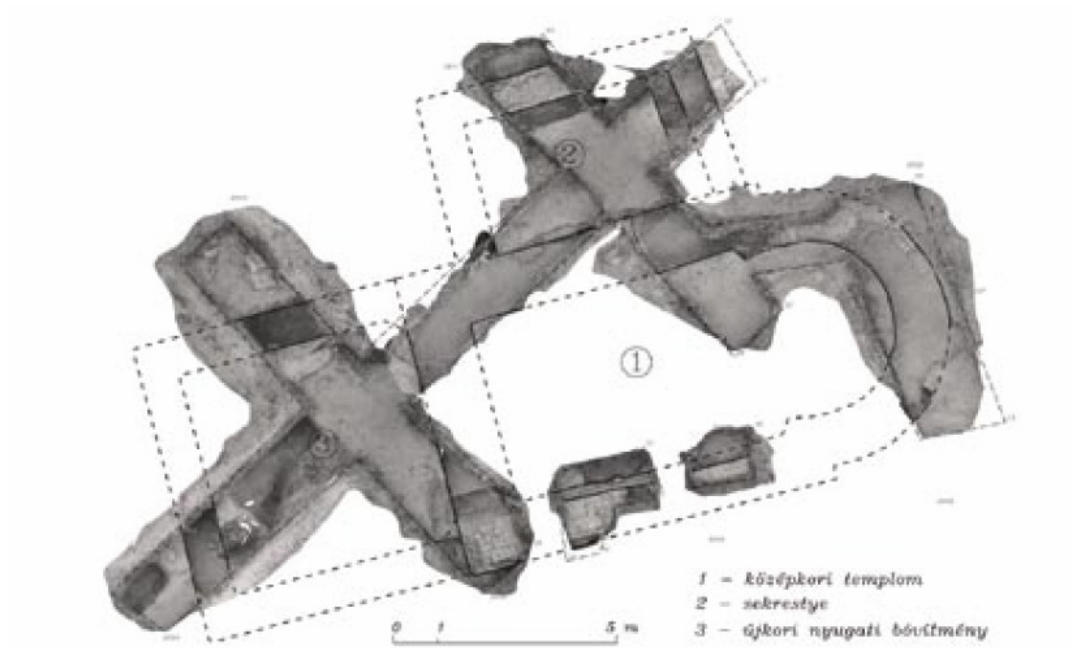
III. MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális-dokumentációja:

- Ertektar_javaslat_Kozepkori_templom_1_melleklet.pdf
(Várak, kastélyok, templomok évkönyv 2019, 34–37.)

A templom helyének jelölése (piros kereszt) az 1780-as években az I. Katonai Felmérés térképén.

A középkori templom alaprajza és a feltáróárkok fényképe a 2019. évi ásatás eredményeképp (forrás: Várak, kastélyok, templomok évkönyv 2019, 34–37.).

A szentély falmaradványa (fotó: Csepregi Ferenc).

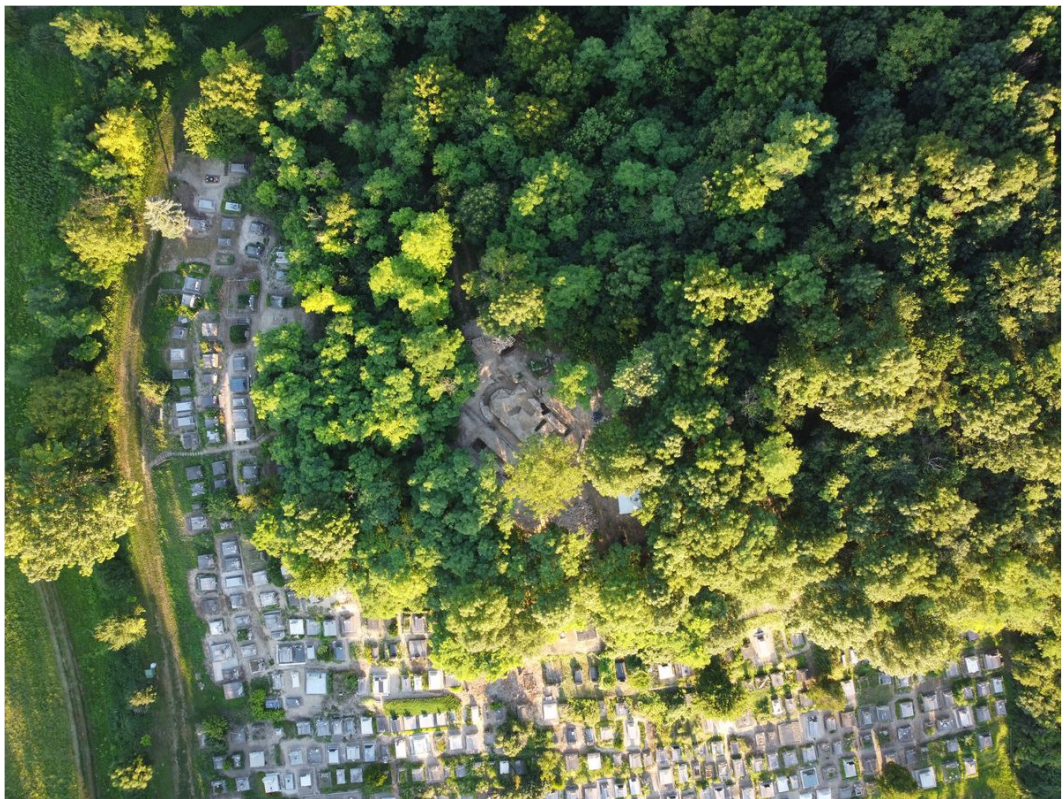
*A templom padlószintjének feltárása és a déli fal maradványa
(fotó: Csepregi Ferenc).*

*Pillanatkép a 2020. évi régészeti feltárás munkálataiból
(fotó: Csepregi Ferenc).*

*A középkori templom kirajzolódó alaprajza a 2020. évi régészeti feltárás során
(fotó: Horváth Gyula).*

*A középkori templom elhelyezkedése a mai temetőhöz képest
(fotó: Horváth Gyula).*

2. A javaslatban megadott adatok kezelésére, illetve a benyújtott teljes dokumentáció, – ideértve a csatolt dokumentumok, saját készítésű fényképek és filmek felhasználására is – vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat:

Nyilatkozat

Alulírott Csepregi Ferenc (lakcím: 7090 Tamási Mező u. 13.) nyilatkozom, hogy a fenti dokumentáció és a benne szereplő saját készítésű fényképek felhasználásához hozzájárulok.

Kisszékely, 2020. augusztus 26.

.....
Csepregi Ferenc

3. A nem saját készítésű dokumentumok szerepeltetése esetén az adott dokumentum tulajdonosának hozzájáruló nyilatkozata a szabad felhasználásról:

Nyilatkozat

Alulírott Horváth Gyula (lakcím: 7082 Kisszékely, Szabadság utca 125.) nyilatkozom, hogy a fenti dokumentációban szereplő saját készítésű fényképek felhasználásához hozzájárulok.

Kisszékely, 2020. augusztus 26.

.....
Horváth Gyula